

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Muu valtion viranomainen [Turun hallinto-oikeus]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

kts esim. vastaus kohdassa 14

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

On mahdollista, että liian kunnianhimoinen säätäminen pienistä asioista voi kääntyä vastoin tarkoitustaan.

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Periaatteessa lisää, mutta asioiden monitahoisuus vie hallinnon aikaa siten, että tuki esim. osallisuuden tuessa saattaa jäädä toteutumatta ajallaan; yksinkertaisemmin säännelty tuki voisi toimia paremmin ja joustavammin; ks myös kohta 8

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kuten edellä kysymyksessä 5.

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

Henkilökohtaista apua koskeva 9§

2.

Liikkumisen tuki 21 §

3.

Vaativa moniammatillinen tuki 12 § 2 mom 3 kohta

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

Ikääntymisrajauksen muotoilu 2 § 2 mom 4) kohta ei tule toimimaan toivotulla tavalla. On usein mahdotonta sanoa mikä sairaus johtuu ikään liittyvästä sairaudesta. Pitäisi olla asiantuntijatahon lista ikääntymiseen liittyvistä sairauksista. Mutta olisiko tällainen lain tasolla vai soveltamisohjeissa?

2.

10 § 2 kohta- pitäisi säilyttää erityisen painava syy perusteena omaisen toimimiselle henkilökohtaisena avustajana ellei haluta, että omaishoitajat hakevat tätä korkeamman palkkion toivossa ja ellei haluta, että omaiselle kuuluu asemansakin perusteella tässä maassa joitain velvollisuuksia. Huolenpito on omaiselle kuuluva velvollisuus ja on ajatuksellisesti väärin, että tästä pitäisi kovin helposti maksaa tuntipalkkaa.

3.

Erityinen osallisuuden tuki 12 § Pykälä on kirjoitettu liian epäselvästi ja siinä on liikaa hienosäätöä. 12 § 2 mom 1 kohta; esityksen mukaan tutkinto voisi esim. liittyä liikuntaan tai taiteisiin (s. 205); myönnettäisiinkö erikseen taidenäyttelyihin ja sitten liikuntaan erikoistunut henkilö aina tarpeen mukaan? tuntimäärä?; Tässä kohtaa on liikaa epäselvyyttä, mutkikkuutta ja hienosäätöä

12 § 2 mom erillisenä palveluna annettava tuettu päätöksenteko; henkilön pätevyysvaatimukset tähän tehtävään? Valvonta ja vastuuasiat? Kuten edellä, liikaa mutkikkuutta ja hienosäätöä; eikö riittäisi yksi ja sama tukihenkilö eri asioihin; tälle tukihenkilölle sitten voisi asettaa jotkin yleiset pätevyysvaatimukset; terveellä järjellä varustetun henkilön pitäisi pystyä hoitamaan nämä molemmat tehtävät

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta, esityksessä erikseen mainitaan kuntouttavasta varhaiskasvatuksesta ja valmennuksesta ja sen maksuttomuudesta; onko tietty ikäluokka jäänyt kokonaan huomiotta tai miten on ajateltu otettavan huomioon kouluikäisen lapsen tarpeet koulun jälkeen; onko tarkoitettu, että henkilökohtainen apu tai koulu/koulunkäyntiavustaja tai vammaistuki kattavat tämän; 19 § päivätoiminta liittyy vain työikäisiin; tämä jää epäselväksi; olisiko tarpeen määrittää, minkä ikäistä pidetään lapsena, onko alle 18-vuotias kuten lastensuojelulaissa?

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

On hyvä, että lakiin sisällytetty on myös etäpalvelu yhtenä mahdollisuutena; ks myös seuraava kohta

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säättämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

s.88 termiä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestämistä ei mainita laissa, miksi vastaavaa määritelmää ei voisi ottaa käyttöön laissa yleisesti käytettynä terminä, puhutaan ainoastaan valmennuksesta, ja miksi ei voi lausua tuota sanaa varhaiskasvatus; eikö vanhemmille voi lausua suoraan, mihin heidän lapsellaan on oikeus; tuosta maksuttomuudesta voisi olla maininta myös tässä laissa; lain sanamuodon pitäisi olla selkeä tavalliselle kansalaiselle; asioita ikään kuin "piilotetaan" lakiin; viranhaltijoille jää asiakkaalle paljon selitettävää, mihin hänellä on oikeus, mikä ei tue lain tarkoitusta

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Katso vastaus kohdassa 8.

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Liian epämääräistä terminologiaa.

On epäselvää, miksi tätä erityistä tukea antavaa henkilöä kutsutaan, onko myös tukihenkilö, kuten tuetussa päätöksenteossa; ks kohta 8 ja myös seuraava kohta; riittääkö esim. työntekijöitä erilaisen avun tarpeisiin;

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Mikä on henkilön pätevyysvaatimukset tähän tehtävään? valvonta ja vastuuasiat kyllä hankalia; sitten tulee vielä arvioitavaksi edunvalvojan välttämättömyys; saattaa tulla ristiriitoja edunvalvojan ja eri tukihenkilöiden välillä; saattaa olla kolme eri henkilöä, jotka häärvävät asiakkaan asioissa, plus omaiset; hyvin sekavaa

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Tämä on hyvä asia.

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi

Tämä on hyvä asia.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Selkeintä olisi, jos voisi soveltaa vain yhtä lakia.

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Hyvä asia.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

Vastaavat suunnilleen aikaisempia säännöksiä.

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Kyllä

Mikäli vastasit Ei, miten säätäisit maksun perusteista?

-

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Ikääntymisrajaus ei tule toivotulla tavalla vähentämään vammaispalvelujen käyttöä eikä siirtämään tarvitsijoita yleislainsäädännön piiriin

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Lausuntoa on valmistellut hallinto-oikeuden 2. osaston työryhmä.

Kaijanen Seija
Turun hallinto-oikeus